

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของการผลิต และการตลาดในธุรกิจผลิตอิฐมอญ

3.1 ประวัติความเป็นมา และชนิดของอิฐมอญ

1. ประวัติความเป็นมา

อิฐเป็นวัสดุก่อสร้างที่มนุษย์รู้จักนำวัสดุจากธรรมชาติมาทำเป็นก้อนใช้ในการก่อสร้างมานานพันๆ ปีมาแล้ว การใช้อิฐครั้งแรกนั้นใช้ในสมัยอียิปต์โบราณ ในสมัยนั้นใช้ดินโคลนในแม่น้ำไนล์มาอัดและปั้นให้เป็นก้อนตามขนาดที่ต้องการแล้วนำไปตากแดดให้แห้งโดยไม่ได้มีการเผาให้สุก อิฐชนิดที่ไม่ได้เผานี้ใช้ในการก่อกำแพงของอาคารบางประเภท และเนื่องจากภูมิประเทศในแถบนั้นในปีหนึ่งๆ ฝนตกน้อยมากหรือบางครั้งไม่ตกเป็นปีๆ ก็มี จึงไม่มีปัญหาในเรื่องอิฐจะละลายเพราะน้ำฝนชะล้างออก จากการค้นคว้าทางประวัติศาสตร์พบว่าในที่ฝั่งศพของกษัตริย์อียิปต์ที่อยู่ใต้พีระมิดนั้นมีการใช้อิฐเผาเคลือบสีกรุผนังบางตอน

พวกชนชาติบาบิโลเนียซึ่งอยู่ในแถบลุ่มแม่น้ำไทกริสและยูเฟรติสซึ่งมีฝนตกมาก ได้ทำอิฐที่เผาไปสุกแล้วใช้ในการก่อสร้างอาคารต่างๆ มากมาย ในสมัยต่อมา มักมีการใช้อิฐเป็นวัสดุก่อสร้างมากขึ้นทั้งในยุโรป อเมริกาและเอเชียซึ่งรวมทั้งไทยด้วย

กำแพงส่วนใหญ่นิยมใช้อิฐเป็นวัสดุก่อสร้างเพราะราคาถูก มีความคงทนแข็งแรงดี หาวัดจากธรรมชาติได้ง่าย ทำได้โดยทั่วไป และเมื่อเผาเสร็จแล้วเป็นสีแดงสวยไม่ต้องทาสีทับอีก เป็นการประหยัดในการใช้สีไปด้วย ในปัจจุบันมีการประยุกต์ให้ผนังสามารถทาสีได้ตามต้องการโดยการฉาบปูนทับอีกชั้นหนึ่ง

2. ชนิดของอิฐ

ชนิดของอิฐสามารถแบ่งได้ตามกรรมวิธีการผลิต แบ่งเป็น 2 ชนิด

2.1 อิฐที่ทำด้วยมือ

อิฐที่ทำด้วยมือนั้นขนาดของอิฐแต่ละก้อนไม่เท่ากันทุกก้อน อาจมีความคลาดเคลื่อนในขนาดได้ ซึ่งอาจมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น แบบไม่เท่ากัน การอัดดินเข้าในแบบไม่แน่นพอ การหดตัวของโคลนที่ใช้ทำอิฐไม่เท่ากันเพราะส่วนผสมไม่สม่ำเสมอ แต่ก็ยังใช้ในการก่อสร้างได้ดีพอสมควร และยังเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป โดยเฉพาะในปัจจุบันเป็นที่นิยมใช้ในการสร้างหรือซ่อมแซม โบราณสถานและศิลปะในกลุ่มล้านนาและภูมิภาคอื่นๆ ชาวบ้าน

2.2 อิฐที่อัดด้วยเครื่อง

อิฐที่อัดด้วยเครื่องมือกล เป็นอิฐที่มีความแน่นดี กรรมวิธีการผลิตดีกว่าอิฐมอญธรรมดาที่ทำด้วยมือ เรียกในวงการก่อสร้างว่า อิฐมอญ แบบอัดของอิฐชนิดนี้เป็นแบบเหล็กทำให้อิฐที่ออกมามีขนาดสม่ำเสมอ แรงอัดที่ใช้อัดสม่ำเสมอทำให้ความแน่นเสมอกันดีและหากมีกรรมวิธีการผลิตที่ดี อิฐจะสามารถรับแรงกดทับ และแรงอัดได้มากตามมาตรฐานอุตสาหกรรม (มอก.) อิฐที่อัดด้วยเครื่องนี้ยังสามารถแบ่งเป็นชนิดต่างๆได้หลายแบบ เช่น อิฐก่อสร้าง อิฐโชว์ อิฐทนกรด อิฐมอญครึ่งแผ่น(มีลักษณะคล้ายอิฐปั้นมือ แต่อัดด้วยเครื่อง) เป็นต้น

แหล่งทำอิฐที่สำคัญในประเทศไทยมีหลายแหล่ง เช่น เชียงใหม่ อ่างทอง สิงห์บุรี พระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

3. ความสำคัญของอิฐมอญ

จากผลพวงวิกฤตการณ์ขาดแคลนพลังงานทั้งในเรื่องของไฟฟ้า น้ำ และน้ำมัน ที่นับวันยิ่งทวีความรุนแรงจากการบริโภคที่เพิ่มสูงขึ้น นับเป็นเรื่องน่าห่วงเรื่องหนึ่งสำหรับทุกภาคการผลิตไม่เว้นแม้แต่ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เพราะหากมองในแง่ของจำนวนที่อยู่อาศัยในประเทศไทย ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ประมาณ 9 ล้านหลังคาเรือนนั้น ส่วนใหญ่ไม่ได้มีการเลือกใช้วัสดุในการออกแบบและก่อสร้างอาคารที่เหมาะสม และคำนึงถึงประสิทธิภาพในการใช้พลังงานอย่างสมควร วัสดุและฉนวนในการออกแบบและสร้างบ้าน อาทิ อิฐมอญ วัสดุแผ่นประเภทกระจกยิปซัม อะลูมิเนียมพอยล์ โยแก้ว โฟม สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์และประหยัดพลังงานได้อย่างมาก หากมีการเลือกใช้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังสามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้กับการสร้างบ้านประหยัดพลังงานได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

อิฐมอญ เป็นอิฐก่อผนังที่ได้รับความนิยมยาวนานต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันทำจากดินเหนียว บดอัดเป็นก้อน ก่อนนำเข้าเตาเผา เเผาในอุณหภูมิสูง อิฐที่ได้จะมีคุณสมบัติแข็งแรงทนทาน เนื้อแน่น ดูดซึมน้ำต่ำ เนื่องจากขั้นตอนในการผลิตไม่ยุ่งยากซับซ้อนและวัตถุดิบหาง่ายจากธรรมชาติ ทำให้อิฐมอญมีราคาถูกและหาซื้อง่ายในท้องตลาด จึงเป็นที่นิยมของช่างก่อสร้างมาโดยตลอด อิฐมอญ เป็นวัสดุที่คงรูปและมีความแข็งแรง การใช้อิฐมอญในระบบก่อสร้างมีมาหลายสิบปี จึงเป็นวัสดุที่เป็นที่รู้จักและมีการใช้กันอย่างแพร่หลายในประเทศไทย เนื่องจากความเชื่อมั่นในความคงทน และผลิตได้เองในประเทศจากแรงงานท้องถิ่น คุณสมบัติของอิฐมอญจะยอมให้ความร้อนถ่ายเทเข้า-ออกได้ง่าย และเก็บความร้อนไว้ในตัวเองเป็นเวลานาน และเนื่องจากอิฐมอญมีความจุความร้อนสูงทำให้สามารถกักเก็บความร้อนไว้ในเนื้อวัสดุได้มากกว่าก่อนที่จะค่อยๆถ่ายเทสู่ภายนอก

หากพิจารณาข้อดี-ข้อเสียของอิฐมอญ , คอนกรีตบล็อก และคอนกรีตมวลเบา เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพของโครงสร้างงานก่อสร้าง พบว่า

ตารางที่ 3.1 : ข้อดี – ข้อเสียของการใช้คอนกรีตบล็อกเป็น โครงสร้างของผนังอาคาร

ข้อดี	ข้อเสีย
<ol style="list-style-type: none"> 1. น้ำหนักของคอนกรีตบล็อกเบากว่า น้ำหนักของอิฐมอญ 2. ราคาต่อ ตร.ม. โดยเฉลี่ยจะถูกกว่าอิฐมอญเล็กน้อย 3. งานก่อสร้างได้เร็วกว่าอิฐมอญ 4. มีช่างที่ชำนาญการก่อสร้างจำนวนมาก 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การตอกตะปูยึดฟูกต้องทำที่ปูนก่อหรือเสาเอ็นคานเอ็นเท่านั้น การตอกตะปูที่คอนกรีตจะทำให้คอนกรีตแตก-พurun 2.. หากเกิดน้ำรั่วเข้าผนังจะซึมกระจายตัวมาก 3. บล็อกที่ขายกันทั่วไปคุณภาพต่ำ บางกว่ามาตรฐาน มือทุบ/หล่นก็แตก

ที่มา : กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (ปี 2548)

ตารางที่ 3.2 : ข้อดี – ข้อเสียของการใช้อิฐมอญเป็น โครงสร้างของผนังอาคาร

ข้อดี	ข้อเสีย
<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงสร้างที่ใช้อิฐมอญมีความแข็งแรงและทนทานกว่าคอนกรีตบล็อก 2. ความร้อนถ่ายเทเข้า-ออกได้ง่าย และเก็บความร้อนไว้ในตัวเองเป็นเวลานานก่อนที่จะค่อยๆ ถ่ายเทสู่ภายนอก 3. มีช่างที่ชำนาญการก่อสร้างจำนวนมาก 4. ได้รับความนิยมนกันมากที่สุด 5. ผนังที่สร้างด้วยอิฐมอญสามารถเจาะรูได้โดยที่อิฐไม่แตก/พurun 6. อายุการใช้งานเกิน 50 ปี 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ราคาต่อ ตร.ม. สูงกว่าคอนกรีตบล็อกเล็กน้อย 2. งานก่อสร้างช้ากว่าคอนกรีตบล็อกและคอนกรีตมวลเบา 3. อิฐมอญมีน้ำหนักมากกว่าคอนกรีตบล็อกและคอนกรีตมวลเบา

ที่มา : กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (ปี 2548)

ตารางที่ 3.3 : ข้อดี – ข้อเสียของการใช้คอนกรีตมวลเบาเป็นโครงสร้างของผนังอาคาร

ข้อดี	ข้อเสีย
1. กันความร้อนได้ดี 2. โครงสร้างรับน้ำหนักได้น้อยลง	1. ราคาแพงกว่าอิฐมอญ 40 เท่า 2. ต้องใช้วัสดุฉนวนที่เป็นเฉพาะ 3. การเจาะรูที่ผนัง/คอนกรีตมวลเบาจะทำให้คอนกรีตพูน 4. ต้องใช้ช่างก่อที่มีความชำนาญโดยเฉพาะ 5. อายุการใช้งานยังไม่มีที่ยืนยันที่แน่นอน

ที่มา : กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน (ปี 2548)

4. ประโยชน์ของอิฐมอญ และอิฐมอญที่ชำรุด(อิฐหัก)

จากการรวบรวมข้อดี-ข้อเสียของวัสดุก่อผนังทั้ง 3 ชนิด พบว่า การใช้อิฐมอญนั้น โครงสร้างของอิฐมอญจะมีความคุ้มค่ากว่าคอนกรีตบล็อกและคอนกรีตมวลเบา อีกทั้งอิฐมอญยังมิใช่กันมาตั้งแต่อดีตซึ่งหลงเหลือจนถึงปัจจุบัน เช่น ซากกำแพงเมืองโบราณต่างๆ เจดีย์ในยุคสมัยการปกครองต่างๆ สิ่งเหล่านี้สร้างความมั่นใจให้แก่คนไทยมาช้านาน ว่าอิฐมอญและโครงสร้างงานเหล่านี้มีความแข็งแรงและทนทานต่อสภาพภูมิอากาศ ไม่แตกยุ่ยง่าย จึงได้รับความนิยมในการใช้มาโดยตลอด

นอกจากนี้ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา (2546-2547) ความนิยมในศิลปวัฒนธรรมโบราณ ศิลปะวัฒนธรรมล้านนา และศิลปวัฒนธรรมในรูปแบบอินเดีย /บาห์ลี ได้รับความนิยมอย่างมาก สิ่งก่อสร้างต่างๆ ทั้งอาคารบ้านเรือน สถานที่พักผ่อน และสถานที่ท่องเที่ยว จำนวนมากที่สร้างใหม่หรือปรับเปลี่ยนโครงสร้างเดิมของอาคารให้เป็นแบบสมัยนิยมปัจจุบัน ปริมาณความต้องการใช้อิฐมอญก็มีมากขึ้น เนื่องจากอิฐมอญสามารถใช้งานต่างๆ ได้อีกมากนอกจากงานก่อผนังอาคาร เช่น การใช้เพื่อตกแต่งสวนของโรงแรม/รีสอร์ท การใช้เพื่อตกแต่งผนังบ้าน/ทางเดิน ยิ่งโดยเฉพาะอิฐมอญที่สามารถโชว์ลวดลายในแบบต่างๆ ตามแบบที่ลูกค้าต้องการจะได้รับความนิยมมาก แต่ด้วยราคาที่สูงและขั้นตอนการผลิตที่ใช้เวลาและความละเอียดมากกว่าอิฐมอญทั่วไป จึงไม่ค่อยมีผู้ผลิตอิฐมอญโชว์ลวดลายมากนัก ส่งผลให้ความต้องการใช้อิฐมอญ(อิฐแดง)มีมากขึ้นอีกเป็นการทดแทนความต้องการที่มีสินค้าตอบสนองในจำนวนจำกัดของอิฐโชว์

คุณประโยชน์ของอิฐมอญไม่ใช่เพียงแค่การก่อผนัง หรือการตกแต่งเพียงอย่างเดียวแล้ว ปัจจุบันอิฐมอญที่ผลิตด้วยกรรมวิธีการเผาจากเตาที่ใช้ไฟแรงในการเผา ยังช่วยในเรื่องของการลดการใช้พลังงานในช่วงวิกฤตการณ์ขาดแคลนพลังงานทั้งในเรื่องของไฟฟ้า น้ำ และน้ำมัน ได้เป็นอย่างดี ด้วยเหตุผลที่ว่าอิฐมอญสามารถเก็บความร้อนไว้ในตัวเองได้นาน ความร้อนที่จะเข้ามาในอาคารช่วงกลางวันจึงถูกเก็บไว้ที่ตัวอิฐแทน ในอาคารจึงไม่ร้อนและประหยัดพลังงานไฟฟ้าในอาคารได้อีกด้วย การกักเก็บความร้อนของอิฐมอญจะเก็บไว้ในช่วงเวลากลางวันและจะค่อยๆ ปล่อยออกมาในช่วงเวลากลางคืน ซึ่งช่วงเวลากลางคืนมีความกดอากาศต่ำกว่าช่วงเวลากลางวันอยู่แล้วจึงทำให้ความร้อนที่อิฐมอญค่อยๆ ปล่อยออกมานั้นไม่มีอิทธิพลต่อการใช้พลังงานที่เพิ่มขึ้นเลย ดังนั้นการเลือกใช้อิฐมอญในการก่อสร้างจึงเป็นสิ่งที่ผู้รับเหมาและเจ้าของอาคารให้ความสำคัญ

นอกจากคุณประโยชน์ของอิฐมอญที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น อิฐมอญที่มีความซำรุคหรือแตกหักก็มีคุณประโยชน์ในการใช้งานอีกมากมายเช่นกัน ตัวอย่างเช่น การใช้อิฐมอญที่มีความซำรุคหรือแตกหักในงานถมถนนหรือถมชั้นล่างของถนนเพื่อความแน่นและโอกาสในการทรุดตัวที่น้อยกว่าการใช้ทรายถมชั้นล่างของถนน การใช้อิฐมอญที่ซำรุคหรือแตกหักในงานสร้างบ่อกักเก็บของเสียจากการขับถ่ายหรือใช้วางรอบๆ บ่อกักเก็บของเสียเพื่อคุณประโยชน์ในการดูดซึมน้ำ และระบายของเสียได้ดีและช่วยยืดอายุการใช้งานของบ่อได้

3.2 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดเชียงราย

1. ข้อมูลสภาพทั่วไป

1.1 ลักษณะภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ และภูมิอากาศ

- ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดเชียงรายอยู่เหนือสุดในสยาม จุดเริ่มต้นของอาณาจักรล้านนาไทย มากมายด้วยเรื่องราวในอดีต ดินแดนที่พ่อขุนเม็งรายมหาราชเป็นผู้สร้างขึ้น จวบจนถึงปัจจุบันกับกาลเวลาที่ผ่านไปมาถึง 740ปี(พ.ศ. 1805-2545) เชียงรายอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 829 กิโลเมตร มีพื้นที่ 11,678.4 ตารางกิโลเมตรหรือ 7,298,981 ไร่ อยู่สูงจากระดับน้ำทะเล 416 เมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับประเทศสหภาพพม่า และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดลำปาง และพะเยา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่และประเทศสหภาพพม่า

แนวชายแดนที่ติดต่อกับประเทศสหภาพพม่าและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีระยะทางรวม 310 กิโลเมตร อยู่บริเวณอำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ และอำเภอเวียงแก่น

ด้านประเทศสหภาพพม่า ติดต่อแนวเขตด้านอำเภอแม่จัน อำเภอแม่สายและอำเภอเชียงแสน ความยาวประมาณ 130 กิโลเมตร เป็นแนวภูเขา 100 กิโลเมตร แนวน้ำแม่สายและแนวแม่น้ำรวก 30 กิโลเมตร

ด้านสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ติดต่อแนวชายแดนไทย ด้านอำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ อำเภอเทิง และอำเภอเวียงแก่น ความยาวประมาณ 180 กิโลเมตร เป็นแนวภูเขา 90 กิโลเมตร และแนวแม่น้ำโขง 90 กิโลเมตร

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงระหว่างภูเขา อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 416 เมตร ลักษณะพื้นที่เป็นท้องกระทะ ขนานกับแนวถนนพหลโยธิน มีพื้นที่ราบใช้เพาะปลูกประมาณร้อยละ 30.7 จัดอยู่ประเภทเทือกเขาสูงในทวีปตอนเหนือ มีที่ราบสูงเป็นหย่อมๆ ในเขตอำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า และอำเภอเชียงของ บริเวณเทือกเขามีความสูงชันประมาณ 1,500 - 2,000 เมตร จากระดับน้ำทะเล บริเวณที่ราบมีระดับสูงสุด คือ ที่ราบแม่น้ำลาวตอนใต้ของอำเภอเวียงป่าเป้า ส่วนบริเวณที่ราบมีระดับต่ำสุด คือ ที่ราบลุ่มแม่น้ำอิง ทางตอนใต้ของอำเภอเชียงของ เฉลี่ยระดับความสูงในพื้นที่ราบ ประมาณ 416 เมตร จากระดับน้ำทะเล

- ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรแร่ธาตุ จังหวัดเชียงรายมีแร่ธาตุหลายชนิดกระจายอยู่ในพื้นที่อำเภอต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

ดีบุก	พบที่อำเภอแม่จัน แม่สรวย และอำเภอเวียงป่าเป้า
ซีไลต์	พบที่อำเภอเมือง และอำเภอเวียงป่าเป้า
พลวง	พบที่อำเภอแม่สรวย
หินอ่อน	พบที่อำเภอแม่สาย
ฟลูออไรท์	พบที่อำเภอแม่สรวย
มังกานีส	พบที่อำเภอพญาเม็งราย
หินปูน	พบที่อำเภอเมือง ป่าแดด แม่จัน แม่สาย และอำเภอเวียงป่าเป้า
ดินขาว	พบที่อำเภอเวียงป่าเป้า
บอลแคย์	พบที่อำเภอเวียงป่าเป้า และอำเภอพาน
แกรนิต	พบที่อำเภอแม่จัน

ทรัพยากรป่าไม้ จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่รวม 7,298,981 ไร่ สภาพป่าไม้โดยทั่วไปของจังหวัดเชียงรายมีสภาพเป็นป่าดงดิบ ป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดเชียงรายรวม 4,816,633 ไร่ หรือร้อยละ 66 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด เป็นพื้นที่อนุรักษ์รวม 3,728,208 ไร่ หรือร้อยละ 51.08 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด

ทรัพยากรดิน สามารถจำแนกตามประเภทกลุ่มดิน แบ่งเป็น 5 กลุ่มดังนี้

1. กลุ่มดินนาทั่วไป มีกระจายอยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 20
2. กลุ่มดินนาดี มีกระจายอยู่บริเวณอำเภอเมือง เชียงแสน แม่สรวย เทิง พาน เวียงชัย แม่สาย เวียงป่าเป้า ป่าแดด และอำเภอพญาเม็งราย
3. กลุ่มดินไร่ มีกระจายอยู่บริเวณตอนใต้และเหนือของจังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 20 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริเวณที่ราบเชิงเขา
4. กลุ่มดินต้น มีกระจายอยู่บริเวณอำเภอเมือง เชียงของ เทิง พาน เวียงชัย แม่สาย ป่าแดดและอำเภอพญาเม็งราย ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 10
5. กลุ่มดินภูเขา มีแนวทอดยาวเหนือ-ใต้ และตะวันออก-ตะวันตก ของจังหวัด ครอบคลุมพื้นที่ประมาณร้อยละ 50

แหล่งน้ำธรรมชาติ จังหวัดเชียงรายที่สำคัญนอกจากน้ำฝนและน้ำใต้ดินที่ให้ปริมาณน้ำปริมาณน้อย (10-100 แกลลอน/นาถิ) และให้ปริมาณน้ำปานกลาง (100-200 แกลลอน/นาถิ) ซึ่งมีกระจายครอบคลุมพื้นที่ในหลายอำเภอแล้ว ยังมีแหล่งน้ำผิวดินได้แก่ แม่น้ำตามธรรมชาติที่สำคัญอีก 7 สาย คือ

1. แม่น้ำกก มีต้นกำเนิดจากสหภาพพม่า ไหลเข้าสู่ประเทศไทยที่อำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่ ผ่านจังหวัดเชียงรายที่อำเภอเมือง แม่จัน เวียงชัย และไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงแสน มีความยาวประมาณ 114.5 กิโลเมตร
2. แม่น้ำโขง ไหลผ่านอำเภอเชียงแสนที่บ้านสบรวก (บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ) อำเภอเชียงของ และอำเภอเวียงแก่น และไหลเข้าสู่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความยาวประมาณ 94 กิโลเมตร
3. แม่น้ำอิง มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาในเขตอำเภอแม่ใจ ไหลลงสู่หนองเล็งทราย จังหวัดพะเยา ไหลผ่านอำเภอเทิง พญาเม็งราย และไหลลงสู่แม่น้ำโขง ที่บ้านสบอิง อำเภอเชียงของ มีความยาวประมาณ 136 กิโลเมตร

4. แม่น้ำคำ ต้นกำเนิดจากภูเขาในเขตอำเภอแม่จัน ไหลผ่านอำเภอแม่สาย และไหลลงสู่แม่น้ำโขงที่อำเภอเชียงแสน มีความยาวประมาณ 85 กิโลเมตร

5. แม่น้ำลาว ต้นกำเนิดจากภูเขาในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า ไหลผ่านอำเภอแม่สรวย พาน แม่ลาว และเมือง และบรรจบกับแม่น้ำกกที่อำเภอเวียงชัย

6. แม่น้ำสาย ไหลผ่านประเทศไทยบริเวณอำเภอแม่สาย ซึ่งเป็นเส้นแบ่งแดนระหว่างประเทศไทยกับสหภาพพม่า

7. แม่น้ำรวก มีต้นกำเนิดจากสหภาพพม่าไหลเข้าสู่ประเทศไทยผ่านอำเภอแม่สายและไหลไปบรรจบกับแม่น้ำโขง ที่บ้านสบรวก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยเป็นเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างไทยกับสหภาพพม่า

ภูเขาและเทือกเขาสำคัญ สภาพภูเขาและเทือกเขาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่จะมีลักษณะสลับซับซ้อน กระจายอยู่ในหลายอำเภอ และนิยมเรียกชื่อตามลักษณะของยอดภูเขาหรือเทือกเขาที่สำคัญได้แก่ คอยดุง คอยแม่สลอง คอยผาตั้ง คอยช้างมูบ และคอยหลวง เป็นต้น

- ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดเชียงรายได้รับอิทธิพลจากลมทะเลน้อยมาก เนื่องจากภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงและป่าไม้ ทำให้อุณหภูมิและฤดูกาลแตกต่างกันมาก โดยมีฤดูกาลต่าง ๆ แบ่งตามช่วงเวลา ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มกลางเดือนกุมภาพันธ์ – กลางเดือนพฤษภาคม ปี 2546 อุณหภูมิสูงสุด 38.8 องศาเซลเซียส (เดือนพฤษภาคม)

ฤดูฝน เริ่มกลางเดือนพฤษภาคม - กลางเดือนตุลาคม ปี 2546 เดือนที่ฝนตกมากที่สุด คือ เดือนกันยายน ปริมาณน้ำฝนที่วัดได้ 360.5 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 15 วัน

ฤดูหนาว เริ่มกลางเดือนตุลาคม - กลางเดือนกุมภาพันธ์ ปี 2546 อุณหภูมิต่ำสุด 10.5 องศาเซลเซียส (เดือนธันวาคม)

ปี 2546 มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งสิ้น 1,404.1 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 125 วัน เดือนที่มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุด คือ เดือนกันยายน ปริมาณน้ำฝนที่วัดได้ 360.5 มิลลิเมตร รองลงมาได้แก่ เดือนกรกฎาคมปริมาณน้ำฝนที่วัดได้ 287.3 มิลลิเมตร และจำนวนวันที่ฝนตกมากที่สุด คือ เดือนมิถุนายน โดยมีฝนตกจำนวน 23 วัน รองลงมา คือ เดือนสิงหาคม มีฝนตกจำนวน 21 วัน

ปี 2546 ปริมาณความชื้นสัมพัทธ์โดยเฉลี่ยจะสูงเกือบทั้งปี ความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุด 41เดือนกุมภาพันธ์และธันวาคม และความชื้นสัมพัทธ์สูงสุด 95 เดือนมกราคมและกันยายน แสดงดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 : แสดงปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ และความชื้นสัมพัทธ์ ปี 2546 (รายเดือน)

หน่วย : องศาเซลเซียส

เดือน	ปริมาณน้ำฝน ตลอดเดือน (มม.)	จำนวนวันที่ ฝนตก (วัน)	อุณหภูมิ		ความชื้นสัมพัทธ์(%)	
			ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ยต่ำสุด	เฉลี่ยสูง สุด
รวมทั้งปี	1,404.1	125	10.5	36.5	51	93
มกราคม	60.5	4	41.5	29.9	51	95
กุมภาพันธ์	35.7	6	12.4	33.2	41	94
มีนาคม	53.8	9	13.5	34.4	42	92
เมษายน	58.5	9	18.9	36.5	45	91
พฤษภาคม	107.0	10	19.9	38.8	46	90
มิถุนายน	142.8	23	23.1	33.8	62	93
กรกฎาคม	287.3	19	22.7	36.6	62	93
สิงหาคม	235.3	21	21.2	34.3	65	94
กันยายน	360.5	15	21.7	33.6	60	95
ตุลาคม	62.7	9	19.5	34.2	55	94
พฤศจิกายน	0.0	-	14.0	32.5	44	94
ธันวาคม	0.0	-	10.5	30.9	41	93

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย (2546)

1.2 โครงสร้างประชากรและการจ้างงาน

- โครงสร้างประชากร

จำนวนประชากรของจังหวัดเชียงรายในปี 2546 มีประชากรรวม 1,214,913 คน แยกเป็น ชาย 605,123 คน(ร้อยละ49.81) และหญิง 609,790 คน(ร้อยละ 50.19) ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล 207,548 คน(ร้อยละ 17.08) และอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล 1,007,365 คน(ร้อยละ 82.92) แสดงดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 : จำนวนประชากรจังหวัดเชียงราย ปี 2546 (รายอำเภอ)

หน่วย : คน

อำเภอ / กิ่งอำเภอ	จำนวนประชากร (คน)		
	ชาย	หญิง	รวม
เมืองเชียงราย	110,785	115,381	226,166
เชียงของ	32,457	31,968	64,425
เวียงป่าเป้า	34,736	34,247	68,983
เทิง	43,612	43,721	86,883
ป่าแดด	13,679	13,497	27,176
พาน	65,233	66,728	131,961
เวียงชัย	22,166	22,582	44,748
แม่จัน	52,769	54,168	106,937
เชียงแสน	26,567	27,058	53,625
แม่สาย	37,640	39,673	77,313
แม่สรวย	40,660	39,249	79,909
พญาเม็งราย	22,313	21,826	44,139
เวียงแก่น	15,169	14,420	29,589
ขุนตาล	17,126	16,899	34,025
แม่ฟ้าหลวง	30,745	29,725	60,470
แม่ลาว	15,468	15,815	31,283
เวียงเชียงรุ้ง	13,408	13,130	26,538
ดอยหลวง	10,590	10,153	20,743
เทศบาลเมือง	103,202	108,780	211,982
รวม	605,123	609,790	1,214,913

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย (2546)

- การจ้างงาน

โครงสร้างกำลังแรงงาน ปี 2547(ไตรมาส 1) ของจังหวัดเชียงราย ประชากรที่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมด 647,704 คน หรือร้อยละ 71.15 ของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป และผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน 262,615 คน หรือร้อยละ 28.85 ของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้น

ไป ผู้มีงานทำ 613,104 คน หรือร้อยละ 94.66 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน และผู้ไม่มีงานทำ 34,235 หรือร้อยละ 5.29 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงาน และผู้รอฤดูกาลเกษตร 365 คน หรือร้อยละ 0.05 ของผู้
อยู่ในกำลังแรงงาน

ในส่วนของผู้มีงานทำพบว่า เป็นผู้ทำงานในภาคเกษตรกรรม 236,338 คน หรือร้อยละ 38.55 ของผู้มีงานทำ และผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรม 376,766 คน หรือร้อยละ 61.45 ของผู้มี
งานทำ

2. ด้านเศรษฐกิจ

2.1 การเกษตรกรรมและการชลประทาน

- การกสิกรรม

โครงสร้างเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายขึ้นอยู่กับการผลิตทางการเกษตรเป็นหลักปี 2545 มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดสาขาการเกษตรจังหวัดเชียงรายตามราคาประจำปี จำแนกตามสาขาการผลิต มูลค่ารวมทั้งสิ้น 4,519 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 176 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.05 โดยส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นในสาขาพืชโดยเฉพาะพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัด เช่น ข้าว ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ลำไย และลิ้นจี่ เนื่องจากสภาพภูมิอากาศดีเอื้ออำนวยให้ผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาดปกติ ราคาพืชเศรษฐกิจหลัก หลายชนิดเพิ่มขึ้นจากปีก่อน ผลทำให้รายได้จากสาขาพืชเพิ่มขึ้น

- ป่าไม้

จังหวัดเชียงราย มีเนื้อที่ป่าไม้ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมป่าไม้ ปี 2545 เนื้อที่รวม 4,816,633 ไร่ หรือร้อยละ 66 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด เป็นพื้นที่อนุรักษ์ทั้งสิ้น 3,728,208 ไร่ หรือร้อยละ 51.08 ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด ป่าไม้เศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด คือ ไม้สัก ไม้กระยาเลยชนิดต่าง ๆ ได้แก่ ไม้ประดู่ ไม้มะค่า ไม้ยาง เป็นต้น การแปรรูปป่าไม้ในระยะหลังจะมีปริมาณลดลง ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายปิดป่า ปี 2532

- การชลประทาน

การชลประทานจังหวัดเชียงรายปี 2545 ประกอบด้วยการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก และโครงการพระราชดำริ งานขุดลอกหนองและคลองธรรมชาติ งานศูนย์บริการเกษตรกรเคลื่อนที่ ประกอบด้วย ดังนี้

โครงการชลประทานขนาดใหญ่ ฝ่ายแม่ลาว พื้นที่รับประโยชน์ จำนวน 133,686 ไร่ จำนวน 23 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง แม่ลาว พาน จังหวัดเชียงราย และอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา อยู่ในเขตโครงการลำน้ำและบำรุงรักษาแม่ลาวจังหวัดเชียงราย

โครงการชลประทานขนาดกลาง

1. โครงการพัฒนาเกษตรแม่สาย พื้นที่รับประโยชน์ จำนวน 61,700 ไร่ จำนวน 5 ตำบลในเขตพื้นที่อำเภอแม่สาย
2. ฝ่ายโป่งนก พื้นที่รับประโยชน์ จำนวน 14,400 ไร่ จำนวน 5 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า
3. ฝ่ายชัยสมบัติ พื้นที่รับประโยชน์ จำนวน 35,000 ไร่ จำนวน 4 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้า/แม่สรวย
4. อ่างเก็บน้ำห้วยช้าง พื้นที่รับประโยชน์ จำนวน 7,000 ไร่ จำนวน 4 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอเชียงของ
5. อ่างเก็บน้ำแม่ต๋าก พื้นที่รับประโยชน์ จำนวน 17,000 ไร่ จำนวน 2 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอเวียงชัย/พญาเม็งราย
6. ฝ่ายน้ำออก พื้นที่รับประโยชน์ จำนวน 8,000 ไร่ จำนวน 6 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอแม่ลาว/พาน
7. อ่างเก็บน้ำแม่สรวย พื้นที่รับประโยชน์ จำนวน 3,000 ไร่ จำนวน 1 ตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอแม่สรวย

โครงการชลประทานขนาดเล็ก มีจำนวน 149 โครงการ พื้นที่รับประโยชน์ 291,960 ไร่

โครงการชลประทานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีจำนวน 59 โครงการ พื้นที่รับประโยชน์ 100,890 ไร่

โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเอง มีจำนวน 16 โครงการ พื้นที่รับประโยชน์ 12,600 ไร่ ศูนย์บริการการเกษตรเคลื่อนที่ มีจำนวน 92 โครงการ พื้นที่รับประโยชน์ 55,280 ไร่ แหล่งน้ำในไร่นา จำนวน 2,828 บ่อ

2.2 การอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและการบริการ

- การอุตสาหกรรม

โครงสร้างภาคการอุตสาหกรรมของจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็กจำพวกโรงสีข้าว อุตสาหกรรมก่อสร้าง อุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม

และอุตสาหกรรมแปรรูปไม้ เป็นต้น ปี 2546 มีโรงงานทั้งสิ้น 1,762 โรง จำนวนเงินลงทุน 5,900,635,192 บาท มีแรงงานรวม 13,281 คน แยกเป็น แรงงานชายจำนวน 8,642 คน และแรงงานหญิง จำนวน 4,639 คน แสดงดังตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 : แสดงจำนวนโรงงาน เงินทุน คนงาน ตามหมวดอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย
ปี 2546

หน่วย : บาท

ที่	รายการ	จำนวน	เงินลงทุน	จำนวนแรงงาน			รวม
				ชาย	หญิง	รวม	
	รวม	1,762	5,900,635,197	8,642	4,639	13,281	121,203.10
1	อุตสาหกรรมการเกษตร	1,249	1,902,235,790	3,206	999	4,205	42,897.95
2	อุตสาหกรรมอาหาร	94	1,257,582,899	1,034	1,828	2,862	30,298.89
3	อุตสาหกรรมเครื่องดัด	6	100,990,000	34	13	47	685.52
4	อุตสาหกรรมสิ่งทอ	3	55,650,000	123	175	298	578.55
5	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย	3	27,502,000	16	164	180	264.88
6	อุตสาหกรรมเครื่องหนัง	2	2,850,000	8	28	36	194.00
7	อุตสาหกรรมไม้ผลิตภัณฑ์จากไม้	16	61,527,291	264	111	375	915.53
8	อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์และเครื่องเรือน	11	40,095,000	400	19	419	446.20
9	อุตสาหกรรมกระดาษผลิตภัณฑ์จากกระดาษ	15	118,435,868	165	241	406	1,535.35
10	อุตสาหกรรมสิ่งพิมพ์	9	21,359,800	49	9	58	119.04
11	อุตสาหกรรมเคมี	3	7,445,000	25	0	25	118.55
12	อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์	5	99,158,000	50	5	55	5,763.09
13	อุตสาหกรรมยาง	1	5,000,000	12	12	24	58.00
14	อุตสาหกรรมพลาสติก	10	101,753,500	69	45	114	2,020.78
15	อุตสาหกรรมโลหะ	107	534,473,279	913	155	1,068	9,166.35
16	อุตสาหกรรมโลหะ	0	0	0	0	0	0.00
17	อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ	22	68,834,000	188	5	193	1,440.80
18	อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล	27	94,100,300	174	1	175	1,669.25
19	อุตสาหกรรมไฟฟ้า	8	10,623,000	46	137	183	164.17
20	อุตสาหกรรมขนส่ง	82	724,903,400	941	79	1,020	4,367.44
21	อุตสาหกรรมอื่น ๆ	89	666,116,070	925	613	1,538	18,498.76

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย (2546)

- การพาณิชย์

ผู้ประกอบการค้าของจังหวัดเชียงรายที่ยังคงดำเนินการอยู่ ณ วันที่ 30 เมษายน 2547 ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลจำนวน 6 ราย ทุนจดทะเบียน 3,823,750 บาท ห้างหุ้นส่วนจำกัด 2,226 ราย ทุนจดทะเบียน 4,175,195,776 บาท บริษัทจำกัด 1,070 ราย ทุนจดทะเบียน 8,534,804,640 บาท รวมทั้งสิ้น 3,342 ราย ทุนจดทะเบียน 12,713,824,166 บาท

- การบริการ

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติค่อนข้างสูง จึงทำให้มีสถานบริการสำหรับให้บริการนักท่องเที่ยวจำนวนมาก ปี 2546 มีโรงแรม จำนวน 40 แห่ง และจำนวนห้องพัก 2,958 ห้อง ภัตตาคารและร้านอาหารที่ได้มาตรฐาน จำนวน 88 แห่ง บริการนำเที่ยว 19 ราย แหล่งบันเทิงและสันทนาการ 45 แห่ง ร้านค้าของที่ระลึก 16 แห่ง แสดงดังตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 : จำนวน โรงแรม และผู้มาเยือน ปี 2546 จังหวัดเชียงราย

หน่วย : คน

รายการ	ปี 2542	ปี 2543	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546
จำนวนโรงแรม (แห่ง)	40	40	40	40	40
จำนวนห้องพัก (ห้อง)	2,974	2,935	2,958	2,974	2,935
จำนวนผู้มาเยือน	1,084,870	1,082,056	1,052,591	1,084,870	1,082,056
ชาวไทย	704,474	712,512	759,047	704,474	712,512
ชาวต่างประเทศ	380,396	369,544	293,544	380,396	369,544
จำนวนนักท่องเที่ยว	1,017,752	1,013,946	988,989	1,017,752	1,013,946
ชาวไทย	654,351	661,370	708,794	654,351	661,370
ชาวต่างประเทศ	363,401	352,576	280,195	363,401	352,576
จำนวนนักท่องเที่ยว	67,118	68,110	63,602	67,118	68,110

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย (2546)

3. การเงินและการคลัง

3.1 การเงินการธนาคาร

ปี 2546 จังหวัดเชียงราย มีธนาคารพาณิชย์ที่ยังคงเปิดดำเนินการรวมทั้งสิ้น 50 สำนักงานปริมาณเงินฝากทั้งสิ้น 27,592 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อน 528.63 ล้านบาท(ร้อยละ 1.88)

เงินให้กู้ยืม 18,212 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อน 440.97 ล้านบาท(ร้อยละ 2.48) สัดส่วนเงินให้กู้ยืม ต่อเงินฝากร้อยละ 66

เงินฝากของธนาคารพาณิชย์จังหวัดเชียงราย ณ สิ้นเดือน ธันวาคม 2546 รวมทั้งสิ้น 27,592 ล้านบาท แยกเป็นเงินฝากกระแสรายวัน 618 ล้านบาท ออมทรัพย์ 13,043 ล้านบาท และเงินฝากประจำ 13,931 ล้านบาท

เงินให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์จังหวัดเชียงราย ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2546 เงินให้สินเชื่อรวมทั้งสิ้น 18,212 ล้านบาท แยกเป็นเงินเบิกเกินบัญชี 5,730 ล้านบาท เงินให้กู้ยืม 9,182 ล้านบาท และตั๋วเงิน 3,300 ล้านบาท แสดงดังตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8 : แสดงจำนวนสาขาธนาคารพาณิชย์ เงินฝาก/เงินให้กู้ยืม ปี 2546 จังหวัดเชียงราย

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	2544	2545	2546
จำนวนสาขาธนาคารพาณิชย์(แห่ง)	53	50	50
เงินรับฝากที่ธนาคารพาณิชย์	30,137.91	28,120.63	27,592
เงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์	16,352.47	17,771.03	18,212
สัดส่วนเงินให้กู้ยืมต่อเงินฝาก ร้อยละ	54.26	63.19	66.00

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย (2546)

3.2 การคลัง

รายได้สรรพากร ปี 2546 สำนักงานสรรพากรพื้นที่จังหวัดเชียงรายจัดเก็บภาษีได้ทั้งสิ้น 632.114 เทียบกับปีก่อนภาษีเงินได้เพิ่มขึ้น 22.33 ล้านบาท(ร้อยละ 3.66) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 208.720 ล้านบาท(ร้อยละ 33.02) ภาษีเงินได้นิติบุคคล 142.943 ล้านบาท(ร้อยละ 22.61) และภาษีมูลค่าเพิ่ม 238.910 ล้านบาท(ร้อยละ 37.80)

รายได้สรรพสามิต ปี 2545 สำนักงานสรรพสามิตจังหวัดเชียงรายจัดเก็บภาษีสรรพสามิตได้ทั้งสิ้น 3,596,447.11 บาท ลดลงจากปีก่อน 6,114,665.15 บาท(ร้อยละ 62.97) ภาษีที่จัดเก็บได้มากที่สุด คือ ภาษีสุรากลั่น จำนวน 2,036,440.63 บาท ภาษีสรรพสามิต 841,550.00 บาท และภาษีเครื่องใช้ไฟฟ้า 322,996.50 บาท ตามลำดับ

ผู้มีหน้าที่เสียภาษีสรรพสามิตได้แก่ ผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรม ผู้ประกอบกิจการสถานบริการ ผู้นำเข้าสินค้า และอื่นๆ ตามกฎหมายกำหนด

4. ด้านโครงสร้างและระบบบริการขั้นพื้นฐาน

4.1 การคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร

1. การคมนาคมขนส่ง

- การคมนาคมขนส่งทางบก

โครงสร้างการคมนาคมขนส่งทางบกประกอบด้วยเส้นทางต่าง ๆ ดังนี้

1. ทางหลวงแผ่นดิน ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 และ 110 ซึ่งเป็นทางที่สำคัญผ่านบริเวณตอนกลางของจังหวัดในแนวเหนือ-ใต้ ผ่านอำเภอพาน อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน และสุดเส้นทางที่อำเภอแม่สาย สามารถติดต่อกับจังหวัดพะเยา ลำปาง แพร่ และน่านได้นอกจากนี้ยังมีทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 109 เชื่อมติดต่อกับจังหวัดเชียงใหม่ ผ่านอำเภอแม่สรวย และอำเภอเวียงป่าเป้า

2. ทางหลวงจังหวัด มีเส้นทางกว่า 20 เส้นทาง สามารถเชื่อมระหว่างจังหวัดกับอำเภอและระหว่างอำเภอกับอำเภอ/กิ่งอำเภอต่าง ๆ ได้ทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ

3. ทางหลวง รพช. มีความยาวทั้งหมด 1,577 กิโลเมตร จำแนกเป็นทางมาตรฐาน 22 สาย ความยาวประมาณ 984 กิโลเมตร และทางหลวงพัฒนาการแบบที่ 1 จำนวน 15 สาย ความยาวประมาณ 593 กิโลเมตร

- การคมนาคมขนส่งทางน้ำ

จังหวัดเชียงรายมีเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำกก ส่วนใหญ่ใช้เป็นเส้นทางการคมนาคม สำหรับการท่องเที่ยวจากบริเวณ ท่าเรือ อำเภอเมืองเชียงราย ถึงบ้านท่าตอน อำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่

นอกจากนี้ยังมีเส้นทางเดินเรือตามลำน้ำโขงระหว่างไทยกับจีนตอนใต้ (ยูนนาน) เป็นเส้นทางการคมนาคม การติดต่อทางการค้าและท่องเที่ยวระหว่างกัน ซึ่งปัจจุบันใช้ได้ตลอดปี แต่ในฤดูแล้งช่วงเดือนมกราคม – พฤษภาคม ต้องใช้เรือขนาดเล็ก (ขนาดต่ำกว่า 50 ตัน) ส่วนในฤดูน้ำมากจะใช้เรือขนาด 150 ตัน นอกจากนี้ยังมีเรือเร็วบรรทุกผู้โดยสาร 40 คน ใช้เวลาเดินทางจากเมือง จิงหง (ในแคว้นสิบสองปันนา ถึงอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ประมาณ 8 ชั่วโมง แต่หากกลับเป็นการเดินทางทวนกระแสน้ำใช้เวลาเดินทาง 12 ชั่วโมง

- การคมนาคมขนส่งทางอากาศ

จังหวัดเชียงรายมีท่าอากาศยาน 1 แห่ง คือท่าอากาศยานสากลเชียงราย ตั้งอยู่ตำบลบ้านดู่ และตำบลริมกก อำเภอเมืองเชียงราย ในเนื้อที่ 3,275 ไร่ สามารถรองรับเครื่องบินโดยสารขนาดใหญ่ที่บินระหว่างประเทศได้ด้วย ปัจจุบันมีเครื่องบินสายตรง ระหว่างเชียงราย-กรุงเทพฯ ทุกวัน ๆ ละ 4 เที่ยวบิน และยังมีเครื่องบินไป-กลับ ระหว่างเชียงราย-เชียงใหม่ ทุกวัน

2. สาธารณูปโภค

- การไฟฟ้า

จังหวัดเชียงรายมีบริการไฟฟ้าใช้ครบทุกตำบล อยู่ในความรับผิดชอบดูแลของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค รวม 3 หน่วยบริการ ได้แก่ การไฟฟ้าภูมิภาคจังหวัดเชียงราย การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอเทิง และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอแม่สาย โดยมีแหล่งพลังงานไฟฟ้าที่ใช้ คือ โรงไฟฟ้าความร้อนแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

- การประปา

การประปาส่วนภูมิภาคมีหน่วยบริการสำหรับน้ำประปาแก่ประชาชนในจังหวัดเชียงราย ครอบคลุมเขตเทศบาล รวม 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน อำเภอพาน อำเภอเชียงของ อำเภอพญาเม็งราย และอำเภอเทิง ปี 2546 สามารถให้บริการแก่ประชาชนจำนวนทั้งสิ้น 27,407 ราย

- การสื่อสาร

จังหวัดเชียงรายมีบริการโทรศัพท์ใช้ทุกอำเภอจากสถิติ ปี 2546 จังหวัดเชียงรายมีชุมสายโทรศัพท์จำนวน 44 ชุมสาย กระจายไปตามอำเภอต่าง ๆ จำนวนหมายเลขโทรศัพท์ที่มี องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย จำนวน 41,328 หมายเลข และจำนวนเลขหมายที่มี ผู้เช่าองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย จำนวน 36,628 หมายเลข

3.3 ภาวะการค้าและภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย

เศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย ปี 2546 ขยายตัวเพิ่มขึ้น จากการขยายตัวของการผลิตภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ผลผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ ข้าว ลำไย ลิ้นจี่ ลำไย และลิ้นจี่กระเทียม ถั่วเหลือง และหอมแดง จากปัจจัยด้านสภาพอากาศและปริมาณน้ำฝนที่เอื้ออำนวย ขณะที่การผลิตนอกภาคเกษตรก็ขยายตัวเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ภาคบริการ การท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวโดยรวมขยายตัวเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามภาวะอากาศที่หนาวเย็น ในช่วงปลายปี ทำให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้นจากปีก่อน แต่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศกลับเดินทางท่องเที่ยวลดลง ด้านการใช้จ่ายภาคเอกชน เครื่องชี้ภาวะหลายชนิดแสดงทิศทางปรับตัวดีขึ้น ฐานะการคลัง มีการเร่งการใช้จ่ายภาครัฐมากขึ้น และงบประมาณขาดดุลลดลง การค้าชายแดน ขยายตัวอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะการส่งออกขยายตัวเพิ่มขึ้น ด้านการลงทุนภาคเอกชน มีสัญญาณการฟื้นตัวที่ดีขึ้น

เงินลงทุนของโครงการที่ได้รับอนุญาตส่งเสริมการลงทุนเพิ่มขึ้น สำหรับการลงทุนด้านการก่อสร้างในพื้นที่เขตเทศบาล เพิ่มขึ้น ในขณะที่เงินลงทุนของโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตลดลงเล็กน้อย สำหรับภาคการเงิน ปริมาณเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ลดลง ขณะที่สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้น เนื่องจากการลงทุนภาคเอกชนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะ **นอกภาคเกษตร** ที่มีอัตราการเพิ่มขึ้นเกือบทุกสาขา ตัวอย่างเช่น

- **ภาคการใช้จ่ายในภาคเอกชนเพิ่มขึ้น** โดยยอดจดทะเบียนรถยนต์เพิ่มขึ้นร้อยละ 37.29 สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.38
- **การลงทุนภาคเอกชน มีสัญญาณการฟื้นตัว** เครื่องชี้การลงทุนหลายอย่างมีทิศทางดีขึ้น โดยพื้นที่รับอนุญาตก่อสร้างในเขตเทศบาล เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 0.22 สินเชื่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.61

ด้านสถานประกอบธุรกิจการค้าและบริการของจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่จะมีสถานที่ตั้งประกอบกิจการหนาแน่นในบริเวณเขตอำเภอเมืองเชียงราย รองลงมาจะเป็นพื้นที่บริเวณอำเภอที่มีชายแดนติดต่อการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสน และอำเภอเชียงของนอกจากการประกอบธุรกิจการค้าแล้ว จังหวัดเชียงรายยังมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว จึง ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายจำนวนมากรายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3.9

ตารางที่ 3.9 : แสดงเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจจังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2542 - 2546

รายการ	หน่วย	2542	2543	2544	2545	2546
1. การเงินการธนาคาร						
1.1 จำนวนสาขาธนาคารพาณิชย์	สำนักงาน	56	55	53	50	50
1.2 เงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์	ล้านบาท	27,463	29,321	30,138	28,121	27,592
1.3 เงินให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์	ล้านบาท	19,934	17,976	16,352	17,771	18,212
1.4 สัดส่วนเงินให้กู้ยืมต่อเงินฝาก	ร้อยละ	72.6	61.0	54.3	63.2	66.0
1.5 เงินที่ธนาคารพาณิชย์นำฝากผู้แทนฯ	ล้านบาท	33,229	35,803	35,476	39,120	n.a.
1.6 เงินที่ธนาคารพาณิชย์เบิกผู้แทนฯ	ล้านบาท	15,170	14,031	16,502	20,837	n.a.
2. ฐานะการคลัง (ปีงบประมาณ)						
2.1 รายได้	ล้านบาท	1,004	805	838	1,004	1,043
2.2 รายจ่าย	ล้านบาท	7,828	8,501	8,931	9,747	9,108
2.3 ดุลเงินในงบประมาณ	ล้านบาท	-6,823	-7,696	-8,093	-8,743	-8,065
2.4 อัตราการเบิกจ่าย	ล้านบาท	92.4	94.4	92.7	95.1	93.6
3. เงินโอนแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศ	ล้านบาท	170	194	213	177	n.a.
4. การลงทุนภาคเอกชน						
4.1 เงินลงทุน โครงการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุน	ล้านบาท	0	128	20	0	171
4.2 พื้นที่ก่อสร้างในเขตเทศบาล	ตร.ม.	62,011	67,617	97,831	131,353	131,639
4.3 เงินลงทุนของโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตจัดตั้ง	ล้านบาท	220	203	90	246	239
4.4 สินเชื่อธนาคารพาณิชย์						
4.4.1 ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์	ล้านบาท	1,106	942	685	610	693
4.4.2 ก่อสร้าง	ล้านบาท	1,327	1,190	1,124	1,115	969
5. การใช้จ่ายภาคเอกชน						
5.1 ภาษีมูลค่าเพิ่มประเภทการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมฯ (7%)	ล้านบาท	131	117	130	142	161
5.2 ขอดจดทะเบียนรถยนต์	ล้านบาท	2,009	2,751	2,478	3,605	4,949
5.3 ขอดจดทะเบียนรถจักรยานยนต์	ล้านบาท	10,066	16,171	19,923	25,571	30,215
5.4 การใช้ไฟฟ้าของครัวเรือน	ล้านบาท	213.4	219.8	240.2	235.8	252.0
5.5 สินเชื่อธนาคารพาณิชย์						
5.5.1 สินเชื่อเพื่อการพาณิชย์กรรม	ล้านบาท	8,314	7,668	6,885	8,115	8,111

รายการ	หน่วย	2542	2543	2544	2545	2546
5.5.2 สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคส่วนบุคคล	ล้านบาท	3,697	3,324	2,922	3,336	3,682
6. บริการ						
6.1 ภาษีมูลค่าเพิ่มประเภทโรงแรมและภัตตาคาร	ล้านบาท	28.7	26.5	28.1	28.2	26.3
6.1 จำนวนนักท่องเที่ยว	คน	631,843	713,439	677,512	712,034	717,799
- ไทย	คน	341,304	404,303	362,076	403,842	467,517
- ต่างประเทศ	คน	290,539	309,136	315,436	308,192	250,282
6.2 จำนวนผู้โดยสารผ่านท่าอากาศยาน	คน	525,968	581,207	533,300	463,012	420,063
6.3 การใช้ไฟฟ้าของภาคบริการ	ล้านกิโลวัตต์/ชม	22.0	25.1	26.4	27.1	29.2
6.4 สินเชื่อธนาคารพาณิชย์เพื่อภาคบริการ	ล้านบาท	1,568	1,471	1,510	1,517	1,258
7. การค้าต่างประเทศ						
7.1 นำเข้า	ล้านบาท	965	835	1,108	976	1,606
7.2 ส่งออก	ล้านบาท	2,819	3,790	3,615	4,379	5,186
8. เหมืองแร่						
8.1 หินปูน	เมตริกตัน	640,007	767,130	1,245,950	1,471,030	1,230,642
8.2 บอลเคลย์	เมตริกตัน	21,403	33,213	1,490	19,730	8,625
9. ผลผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ						
9.1 ข้าวนปี	เมตริกตัน	498,611	500,509	510,419	508,495	520,238
9.2 ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	เมตริกตัน	187,648	190,260	214,561	215,372	358,418
9.3 กระเทียม	เมตริกตัน	9,877	10,773	11,715	11,370	9,890
9.4 ถั่วเหลือง	เมตริกตัน	5,966	6,652	6,416	6,191	5,175
9.5 หอมแดง	เมตริกตัน	4,552	5,131	5,799	6,031	5,513
9.6 ลำไย	เมตริกตัน	11,286	32,763	18,551	43,194	94,179
9.7 ลิ้นจี่	เมตริกตัน	14,661	18,641	15,439	18,971	18,000
9.8 ใบชาเวอร์จิเนีย	เมตริกตัน	5,074	2,780	2,638	2,730	2,222

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย (2546)

3.4 โครงสร้างของตลาดและศูนย์กลางการตลาดที่สำคัญ

โครงสร้างของตลาดการค้าจังหวัดเชียงราย จำแนกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ตลาดด้านเกษตรกรรม และตลาดสินค้าด้านอุตสาหกรรม ซึ่งสินค้าเกษตรกรรมเป็นสินค้าหลักที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัด เพราะเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญ ส่วนสินค้าอุตสาหกรรมจังหวัดยังต้องพึ่งการนำเข้า เพราะอุตสาหกรรมภายในจังหวัดยังเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กและมีปริมาณไม่มากนัก แต่มีอุตสาหกรรมบางประเภทที่ผลิตสินค้าส่งออก คือ อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าทางการเกษตร เช่น ข้าวสาร ลำไยอบแห้ง และเครื่องดื่บบางชนิด เป็นต้น

1. โครงสร้างการตลาดสินค้าเกษตรกรรม ระบบตลาดสินค้าเกษตรกรรมจะไม่มี ความซับซ้อน โดยมีพ่อค้าในท้องถิ่นเป็นผู้รวบรวมสินค้า แล้วส่งต่อไปให้พ่อค้าในระดับจังหวัด ซึ่งจะรวบรวมหรือเก็บสินค้าไว้เพื่อส่งต่อไปยังโรงงานหรือผู้ส่งออกในส่วนกลาง มีสินค้าบางประเภทที่โรงงานเข้าไปส่งเสริมด้านการเพาะปลูกแล้วรับซื้อเข้าโรงงาน โดยไม่ผ่านพ่อค้ารวบรวมในท้องถิ่น เช่น ข้าวบาสมาดิ ข้าวญี่ปุ่น พืชผักต่างๆ

2. โครงสร้างการตลาดสินค้าอุตสาหกรรม ระบบตลาดสินค้าอุตสาหกรรมค่อนข้างซับซ้อนกว่าระบบสินค้าเกษตร ซึ่งจังหวัดจะนำเข้าโดยพ่อค้าขายส่งจะส่งจากโรงงาน หรือตลาดในส่วนกลาง แล้วส่งต่อไปให้พ่อค้าขายปลีกนำไปจำหน่ายยังอำเภอ ตำบล และ หมู่บ้าน ซึ่งสินค้าประเภทนี้มักจะเป็นสินค้าอุปโภค-บริโภค ที่มีความจำเป็นต่อการครองชีพ ส่วนสินค้าประเภทเครื่องจักรขนาดเล็ก เครื่องยนต์ ยานพาหนะจะมีจำหน่ายตามอำเภอที่เศรษฐกิจค่อนข้างดี เช่น อำเภอเมือง อำเภอพาน อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอเวียงป่าเป้า และอำเภอเชียงของ เป็นต้น

สินค้านำเข้าและสินค้าส่งออก

สินค้านำเข้าที่สำคัญของจังหวัดเชียงราย เป็นสินค้าอุตสาหกรรมประเภทสินค้าอุปโภค-บริโภค สินค้าที่ใช้ประกอบการเกษตรกรรม สินค้าวัสดุก่อสร้าง สินค้าปศุสัตว์และอื่น ๆ โดยแหล่งนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ กรุงเทพฯ และปริมณฑล จังหวัดเชียงใหม่ และลำปาง เป็นต้น

สินค้าส่งออกที่สำคัญของเชียงราย เป็นสินค้าด้านการเกษตร สินค้าเกษตรแปรรูป สินค้าอุตสาหกรรมในครัวเรือน และสินค้าหัตถกรรม แหล่งส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ จังหวัดใกล้เคียงที่มีโรงงาน เช่น เชียงใหม่ ลำพูน และตลาดในส่วนกลาง เช่น กรุงเทพฯ ปริมณฑล เป็นต้น และยังมีสินค้าบางชนิดที่จังหวัดเชียงรายมีศักยภาพในการส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สินค้าอุปโภค-บริโภค สินค้าวัสดุก่อสร้าง น้ำมันเชื้อเพลิงและสินค้าเกษตรแปรรูป

ตารางที่ 3.10 : มูลค่าสินค้านำเข้าส่งออกกับประเทศสหภาพพม่าด้านจังหวัดเชียงราย 10 อันดับ
ปี 2546

หน่วย : บาท

ลำดับ ที่	นำเข้า		ลำดับ ที่	ส่งออก	
	รายการสินค้า	มูลค่า		รายการสินค้า	มูลค่า
1.	สินค้าเบ็ดเตล็ด	81,868,861.61	1.	สินค้าเบ็ดเตล็ด	417,862,237.22
2.	โค กระบือมีชีวิต	26,034,795.00	2.	น้ำมันเชื้อเพลิง	369,447,630.38
3.	เสื้อผ้าสำเร็จรูป	23,310,999.00	3.	แผ่นเหล็กชุบสังกะสี	174,512,102.61
4.	เครื่องเจาะสำรวจธรณี	17,753,000.00	4.	ยางรถยนต์	160,837,115.00
5.	อัญมณี	16,886,650.00	5.	ปูนซีเมนต์	114,999,937.96
6.	เครื่องแต่งกาย	10,359,424.00	6.	วัสดุก่อสร้าง	75,612,728.55
7.	วิสกี้	9,618,611.28	7.	ยางแผ่นรมควัน	62,549,687.39
8.	เปลือกกอก	6,864,040.00	8.	เหล็กเส้น	48,418,588.00
9.	กระเทียม	4,838,045.00	9.	เครื่องอุปโภคบริโภค	43,076,915.00
10.	เปลือกส้ม ,บัว	3,657,942.00	10.	วิสกี้	31,202,933.92

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย (2546)

จากตารางที่ 3.10 จะเห็นว่าภาวะการค้ากับประเทศสหภาพพม่าด้านจังหวัดเชียงราย ปี 2546 มูลค่าการค้ารวม 1,853.36 ล้านบาท แยกเป็น มูลค่าส่งออก 1,636.69 ล้านบาท มูลค่านำเข้า 216.67 ล้านบาท และดุลการค้าได้ดุล 1,420.02 ล้านบาท เทียบกับปี 2545 ปรากฏว่า มูลค่ารวมเพิ่มขึ้น 700.46 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 60.76 มูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้น 580.14 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 54.91 มูลค่านำเข้าเพิ่มขึ้น 120.32 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 124.88 และดุลการค้าได้ดุลเพิ่มขึ้น 459.82 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 47.89

ภาวะการค้ากับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (จีนตอนใต้) ด้านจังหวัดเชียงราย ปี 2546 มูลค่าการค้ารวม 4,217.28 ล้านบาท แยกเป็นมูลค่าส่งออก 3,129.11 ล้านบาท มูลค่านำเข้า 1,088.17 ล้านบาท และดุลการค้าได้ดุล 2,040.94 ล้านบาท เทียบกับปี 2545 ปรากฏว่า มูลค่ารวมเพิ่มขึ้น 1,001.89 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.16 มูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้น 391.64 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 14.31 มูลค่านำเข้าเพิ่มขึ้น 610.26 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 127.69 และดุลการค้าได้ดุลลดลง 218.62 ล้านบาท หรือลดลง ร้อยละ 9.68 แสดงดังตารางที่ 3.11

ตารางที่ 3.11 : มูลค่าสินค้านำเข้าส่งออกกับประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (ตอนใต้) ด้านจังหวัด
เชียงราย 10 อันดับ ปี 2546

หน่วย : บาท

ลำดับ ที่	นำเข้า		ลำดับ ที่	ส่งออก	
	รายการสินค้า	มูลค่า		รายการสินค้า	มูลค่า
1.	สินค้าเกษตร	835,414,559.04	1.	สินค้าเกษตร	2,608,546,252.78
2.	ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	139,815,448.47	2.	เครื่องอุปโภค บริโภค	334,391,313.65
3.	เครื่องอุปโภค-บริโภค	86,431,436.77	3.	น้ำมันเชื้อเพลิง	56,159,775.59
4.	ยารักษาโรค	8,895,131.00	4.	ยารักษาโรค-เคมีเวชภัณฑ์	47,475,035.00
5.	ยานพาหนะ-อุปกรณ์	5,664,885.72	5.	สัตว์มีชีวิต	41,191,000.00
6.	เครื่องใช้ไฟฟ้า-อุปกรณ์	4,002,269.19	6.	ยานพาหนะ-อุปกรณ์	33,994,982.20
7.	อุปกรณ์ก่อสร้าง	3,828,481.56	7.	รถยนต์เก่าใช้แล้ว	5,161,970.00
8.	เครื่องจักรกล	2,640,860.96	8.	เครื่องใช้ไฟฟ้า	1,174,050.00
9.	สาหร่าย	759,724.44	9.	อุปกรณ์ก่อสร้าง	966,558.70
10.	เคมีภัณฑ์	643,046.00	10.	ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากไม้	57,100.00

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย (2546)

สำหรับภาวะการค้ากับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(สปป.ลาว) ด้าน
จังหวัดเชียงราย ปี 2546 มูลค่าการค้ารวม 804.45 ล้านบาท แยกเป็น มูลค่าส่งออก 534.10 ล้าน
บาท มูลค่านำเข้า 270.35 ล้านบาท และดุลการค้าได้ดุล 263.75 ล้านบาท เทียบกับปี 2545
ปรากฏว่า มูลค่ารวมลดลง 181.99 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 18.45 มูลค่าส่งออกลดลง 50.86
ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 8.69 มูลค่านำเข้าลดลง 131.13 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 32.66
และดุลการค้าได้ดุลเพิ่มขึ้น 80.28 หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.76 แสดงดังตารางที่ 3.12

ตารางที่ 3.12 : มูลค่าสินค้านำเข้าส่งออกกับประเทศ สปป.ลาว ด้าน จังหวัดเชียงราย 10 อันดับ
ปี 2546

หน่วย : บาท

ลำดับ ที่	นำเข้า		ลำดับ ที่	ส่งออก	
	รายการสินค้า	มูลค่า		รายการสินค้า	มูลค่า
1.	ไม้แปรรูป	75,213,951.11	1.	อาหารและเครื่องดื่ม	147,748,830.00
2.	สัตว์มีชีวิต	69,557,100.00	2.	วัสดุก่อสร้าง	106,674,993.34
3.	ถ่านหินลิกไนท์	66,075,397.52	3.	น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว	53,979,943.34
4.	รถแทรกเตอร์ (คัน)	6,950,000.00	4.	อุปกรณ์ก่อสร้าง	35,083,301.76
5.	ไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	6,296,277.99	5.	ยางแผ่นรมควัน	33,438,405.18
6.	ลูกเคียวทั้งเปลือก	6,140,634.50	6.	น้ำมันเบนซิน	31,994,782.33
7.	กระบือมีชีวิต	5,357,000.00	7.	น้ำมันเชื้อเพลิง	25,982,943.49
8.	ลูกตำ	5,321,087.05	8.	เครื่องอุปโภค บริโภค	15,933,865.00
9.	สินค้าเกษตร	5,087,302.08	9.	เครื่องใช้ไฟฟ้า- อุปกรณ์	13,778,460.17
10.	เปลือกไม้บง	4,357,510.50	10.	สินค้าอุปโภคบริโภค (หีบห่อ)	13,585,865.00

ที่มา: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย (2546)

3.5 นโยบายและการส่งเสริมของภาครัฐต่อการลงทุน

1. นโยบายและการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐต่อการลงทุนในสาขาอุตสาหกรรม

- 1.1 การให้ความช่วยเหลือแก่นักลงทุนในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม
- 1.2 การให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม
- 1.3 การส่งเสริมด้านการลงทุนและสิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกอบการขนาดเล็ก
- 1.4 การส่งเสริมการรวมกลุ่มในรูปแบบของ Clustering ของอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ เช่น เซรามิกส์ ซอฟต์แวร์ เป็นต้น
- 1.5 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางด้านอุตสาหกรรมทั่วไปและทางด้าน ICT โดยกำหนดเป็นนโยบายให้ นักศึกษาในสถาบันศึกษาชั้นสูงสามารถเรียนรู้ได้จากการปฏิบัติจริงในสถานประกอบการต่างๆ

- 1.6 ดำเนินการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อส่งเสริมการลงทุนจากประเทศเพื่อนบ้าน และกำหนดแหล่งอุตสาหกรรมเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของการค้าชายแดนที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในเชียงราย

ฯลฯ

2. นโยบายการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐต่อการลงทุนด้านการค้าและการบริการ

- 2.1 จัดให้มีบริการแบบ One-Stop Service ครอบคลุมกว้างขวางในทุกพื้นที่
- 2.2 ปรับบทบาทของรัฐให้เป็นผู้สนับสนุนและกำกับดูแลมากกว่าควบคุม
- 2.3 ขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงในการผลิตบุคลากรระดับต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของธุรกิจภาคอุตสาหกรรม
- 2.4 จัดให้มีระบบขนส่งมวลชนภายในตัวเมืองและระหว่างตัวเมืองกับชานเมืองเพื่อแก้ปัญหาการจราจร
- 2.5 ปรับปรุงภูมิทัศน์และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของคนเมืองโดยคำนึงถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
- 2.6 จัดให้มีศูนย์ประชุมและแสดงสินค้าเอนกประสงค์ขนาดใหญ่เพื่อจัดประชุม แสดงสินค้า การแสดงนิทรรศการทางศิลปวัฒนธรรม งานพิธีสำคัญๆ การต้อนรับอาคันตุกะของเมือง รวมทั้งให้สำหรับการประชาสัมพันธ์เชิงธุรกิจต่างๆ
- 2.7 ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ

ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนของภาครัฐผ่านทางธนาคารเพื่อการพัฒนา รัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดโดยประมาณได้ดังนี้

1. ให้การสนับสนุนการอุตสาหกรรมและธุรกิจ SMEs ที่มีเงินลงทุนในสินทรัพย์ถาวรไม่เกิน 200 ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือในการจัดตั้ง ขยาย ปรับปรุงกิจการและยกระดับมาตรฐานการจัดการของกิจการ ซึ่งประกอบด้วยเงินให้กู้ยืมเพื่อการลงทุนในกิจกรรมดังต่อไปนี้

- ซื่อ / พัฒนาที่ดิน	- การก่อสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้าง
- ซื่อเครื่องจักรและอุปกรณ์	- ซื่อยานพาหนะ
- เงินหมุนเวียนระยะสั้นระยะยาว	- การปรับปรุงมาตรฐานการผลิต
- คิดตั้งระบบสาธารณูปโภคและระบบกำจัดมลพิษ	- เพื่อชำระหนี้

ซึ่งมีวงเงินให้กู้ยืมตั้งแต่ 50,000 ถึง 100 ล้านบาท มีประเภทของการกู้ยืมทั้งระยะสั้นและระยะยาวซึ่งในระยะยาวมีระยะเวลาสูงสุดถึง 15 ปี และมีระยะเวลาปลอดการชำระคืนเงินต้นสูงสุดถึง 3 ปี โดยจะพิจารณาตามความเหมาะสมของรายได้

2. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาให้สินเชื่อ สรุปได้ดังนี้

- โครงการมีความเป็นไปได้ในการประกอบการและมีความสามารถชำระหนี้ได้ทั้งระบบ
- โครงการต้องไม่เป็น NPL / NPL ที่ยังไม่ได้ปรับโครงสร้างหนี้ จากสถาบันการเงินอื่น
- มีหลักทรัพย์ค้ำประกันอย่างน้อย 50% ของวงเงินกู้
- มีส่วนร่วมทุนไม่น้อยกว่า 20% ของเงินลงทุนทั้งหมด

3. อัตราดอกเบี้ยคิดในอัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำ MLR ร้อยละ 6 ต่อปี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพิจารณาของคณะกรรมการ

สรุปภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงราย ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องทั้งจากภายในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร โดยเฉพาะในภาคการเกษตร เนื่องจากจังหวัดเชียงรายมีฤดูกาลต่างๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการเกษตรเป็นอย่างดี ในภาคบริการและการท่องเที่ยว สภาพโดยรวมขยายตัวเพิ่มขึ้นอีกทั้งยังมีแรงสนับสนุนการท่องเที่ยวของภาครัฐทำให้แนวโน้มการขยายตัวในภาคบริการและการท่องเที่ยวมีมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ด้านการลงทุนของภาคเอกชนนั้นมีสัญญาณการฟื้นตัวหลายจุด เช่น พื้นที่ที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างในเขตเทศบาลเมืองเพิ่มขึ้นจากปี 2545 ร้อยละ 0.22 และสินเชื่อเพื่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ก็เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.61 สำหรับภาคการเงิน ปริมาณเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ลดลงในขณะที่สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์เพิ่มขึ้นอันเป็นผลจากการลงทุนในภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้นนั่นเอง

จากการขยายตัวในด้านต่าง ๆ ของจังหวัดเชียงราย ส่งผลให้ภาวะการก่อสร้างและอสังหาริมทรัพย์ขยายตัว โดยโครงการที่ได้รับอนุมัติส่งเสริมการลงทุน เพิ่มขึ้นจากปี 2545 ถึง 171 โครงการ ทำให้พื้นที่ก่อสร้างในเขตเทศบาลเพิ่มขึ้นและมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2540 ขณะเดียวกันสินเชื่อเพื่อธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ก็เพิ่มขึ้น 83 ล้านบาท ซึ่งแนวโน้มภาวะการก่อสร้าง ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และธุรกิจบริการการท่องเที่ยวมีแนวโน้มการขยายตัวอย่างมาก และส่วนหนึ่งเกิดจากนโยบายการสนับสนุนของภาครัฐด้วย